

A jó, a rossz és a csúf – avagy az új, a régi és a hibák (1. rész)

VARSÁNYI PÉTER

Varsányi Péter,
varsanyi@t-online.hu
Informatikai technikus,
egyéni vállalkozó. Több
mint 15 éve foglalkozik
PC-k javításával,
adatmentéssel, hardver-
fejlesztéssel

Sztereotípiá – így hívja a tudomány azokat az előítélettel terhes szójelentéseket, ahol az eredeti szójelentéshez a nyelvhasználók jelentős része hozzágondol más szavakat is. Így lesz az új szinonimája a jó, és így lesz a használnak, réginek a rossz. De vajon elgondolkodtunk-e már rajta, hogy tényleg rossz-e a régi és jó-e az új? Vagy csak megtanultuk a marketing által észrevétlenül belénk vert leckét, hogy: „Vásárolj egy újat!”? Ma, amikor az újrahasznosítás, a környezet védelme, a globális felmelegedés elleni harc nap mint nap hallott (üres?) kifejezés, talán eljött az idő egy szokatlan cikkre, amelyben visszatekintünk a nem is oly régi műszaki eszközeinkre, hogy melyik és miben volt jó vagy rossz – és ha rossz volt, akkor mi is volt benne a hiba...

A fejlődésről...

Korunk fejlődése szédületes, soha nem látott ütemben zajlik, de vajon jó-e nekünk ez? Ki ne találkozott volna már fantasztikus képességű mobiltelefonnal, amelyet kétnaponta újra kellett indítani; vagy olyan csúcscategóriás számítógéppel, amelyen pár szövegdokumentum sem lehet leírni nyugodtan, mert valamelyik program közben hibaüzenetet küld? Miközben az embernek az a halvány érzete támad, hogy ez nem volt mindig így: régen is voltak hibák és problémák - de nem ennyi, és nem ilyen súlyos! Az tény, hogy globalizálódó világunkban minden nagyobb volumenben készül, így minden perc, amit a gyártás és a fejlesztés felgyorsításán nyernék, dollár- ezreket és -tízezeket hoz az üzletben. Ez az üzlet világa, ahol a vevő az úr – azaz MI! És bizony, mi megtehetjük, hogy más alternatívák után nézünk, ha pl. a PC-k vásárlására adjuk a fejünket. Mert nem törvény kötelez minket arra, hogy kétfévente új operációs rendszert vegyünk, miközben a régi is 100%-osan megfelel az esetek 95%-ában; majd pedig szembesülve az új operációs rendszer indokolatlan falánságával, új PC-t is vásárolunk. Boldogok vagyunk, hiszen új, többet tudó operációs rendszert használhatunk, amely szebb, biztonságosabb(?) és többet tud (nálunk biztosan, hiszen az új funkciókat még megnevezni sem tudjuk, nemhogy használni!), az új gépünk pedig energiatakarékos, és aktív teljesítményfaktor-korrekcióval védi az elektromos hálózat biztonságát; órajelének sebessége pedig már lassan eléri az első XT számítógép órajelének elerszeresét (ne felejtünk el pezsgőt bontani!), miközben én pl. máig szinte ugyanolyan gyorsan gépelek itt, a számítógép előtt, mint tettem 20 éve, amikor először

számítógép elé ültem. Akkor most mit is csinál ez a rettenetesen gyors számítógép? Eddig – mondjuk – 100 üres várakozóciklust futtatott le másodpercenként, most 100 000 üres ciklussal várakozik a felhasználóra. Mindezt 450 W-os, energiatakarékosnak nem igazán nevezhető teljesítménnyel, öt-hat ventilátorral hűtve (vagy zörögve) teszi. Miért?

A teljesítményről...

Miért nem jó nekünk pl. egy használt számítógép? A ma kapható használt számítógépek órajele bőven a GHz-tartományban van; merevlemeze több tíz GiB, van rajta DVD-olvasó, USB, hálózati csatlakozás – minden, ami egy mai számítógépen is megtalálható! Sokan talán nem tudják, milyen feladat elvégzéséhez milyen teljesítmény szükséges.

Érdekesképpen megadok pár ajánlott minimumértéket az eredeti Microsoft-kézikönyvekből, tanulságul:

- Szövegszerkesztés, táblázatkezelés alapfokon, Win3.1, Word 6.0 és Excel 5.0 alatt
384DX-40 MHz számítógép, 8 MiB RAM, 40 MiB HDD (Forrás: *Microsoft Windows 3.1 Getting Started, System Requirements*)
- Általános Win32-alapú számítógép- és szoftverhasználat, szövegszerkesztés, táblázatkezelés középfokon, Win98SE, Word97 és Excel97 alatt
486DX4-66 MHz számítógép, 24 MiB RAM, 200 MiB HDD (Forrás: *Microsoft Windows 98 Second Edition Getting Started, System Requirements illetve Microsoft Office 97 Brochure, System Requirements*)

- A fentiekén túl internetes böngészés modemen, Mozilla FireFox 1.7-es verzióval:
Pentium-I 233 MHz számítógép, 64 MiB RAM, 300 MiB HDD (Forrás: *Mozilla Firefox 1.7 System Requirements*)

Természetesen senkitől sem várom el, hogy az – ismételten mondom, még a Microsoft által ajánlott – fenti teljesítményű számítógéppel dolgozzon, hiszen ez indokolatlan kínlás lenne. Csupán szerettem volna felidézni régi programdokumentációk fellelőzésével, honnan indult a mai GHz-mánia! (Aki nem hiszi, az interneten pillanatok alatt utánanézhethet, hogy tényleg ezek voltak az ajánlott értékek.)

Jöjjön hát, hogy mi a ma ajánlott számítógép-teljesítmény bizonyos alapvető feladatokra:

- DOS/Win16 (Win3.1) alatti bármilyen munka, vagy általános Win32 alapú számítógép- és szoftverhasználat, szövegszerkesztés, táblázatkezelés középfokon, Win98SE, Word97 és Excel97 programokkal:
Pentium-I 233 MHz számítógép, 64 MiB RAM, 1 GiB HDD, egér, CD-ROM
- Internetes böngészés szélessávú ADSL/kábelneten át Mozilla FireFox 1.x-szel, Word, Excel, Access, PowerPoint használat Office97-tel, levelezés Qualcomm Eudora vagy más hasonló (nem Outlook) programmal, Win98SE alatt:
Pentium-3 1 GHz asztali számítógép vagy 500+ MHz-es laptop, 128 MiB RAM, 2 GiB HDD, görgős egér,

CD-író/DVD-olvasó, bármilyen RJ45-ös csatlakozójú hálózati kártya, USB-csatlakozó, hangkártya

- Internetes (video)telefonálás SkyPe vagy hasonló programmal, videoleletöltés és -lejátszás a számítógépen, WinXPHome alatt:

Pentium-4 2,6 GHz asztali számítógép vagy 1,6 GHz laptop, 512 MiB RAM, 20 GiB HDD, görgős egér, DVD-író, laptop esetén vezeték nélküli (WLAN) hálózati kártya, USB-2.0 csatlakozó, USB webkamera

Ezek az értékek gyakorlati tapasztalatok alapján születtek, átlagos felhasználásra leírva. Természetesen, ha ezt a cikket meglátja egy számítógép-kereskedő, minden leszek, csak szép meg okos nem, hiszen neki az a feladata, hogy eladja nekünk a legújabb, legkomolyabb gépeket. Valakinek ugyanis azt is meg kell vennie!

Az operációs rendszerekről...

Pár megjegyzést azonban hozzáfűznék a fentiekhez, amolyan érdekességképpen: sokan és sokszor leszólták már a DOS-t itt – az újság hasábjain is –, miközben elfelejtik, hogy sok helyen a kényszer szüli a DOS használatát. A „NYENYI-lemez” szó hallatán jó pár könyvelő tudna mesélni „élményeiről”, vagy pl. nagyon sok régebbi – de még semmiképpen sem elavult –, nagy értékű műszer (kémiai analizátorok, orvosi-biológiai műszerek, régebbi oszcilloszkópok) csak DOS-os szoftverekkel tudnak kommunikálni. Az iparban is sok olyan gyártóberendezés működik, amelynek élettartamát eleve 20 ... 30 évesre tervezték, és bizony nem tervezte bele senki, hogy a Microsoft diktálta üzletpolitika miatt halálra ítélik a PC-k 20 éven át szinte egyeduralgó operációs rendszerét. Nem ezeknek a gépeknek a hibája, hogy a Microsoft csak az általános üzleti alkalmazásokra készítette fel a Windows újabb verzióit, így nem kell lesajnálni azokat a régebbi szoftvereket, amelyek csak DOS alatt voltak futtathatók. Tiszteljük mások munkáját, ha nem akarjuk, hogy gyermekeink majd a mi 5 ... 7 éves fejlesztésünket ócsárolják le „gagyi” és „elavult” jelzőkkel, csak azért, mert felgyorsult a világ! Intelligens ember együtt tud élni több generációval is, tisztelve és (el)ismerve a különbségeket. Bár hozzá nem értő számára logikus a gondolat, hogy írják át a szoftverét Win32 alá is, de ez gyakran azért nem megoldható, mert a készülékek kommunikációs protokollját a gyártó titokként kezeli, ő maga pedig piacpolitikai okból arra akarja rákényszeríteni a vevőt, hogy a régi, amúgy hibátlan készülékét dobja ki, és vegyen helyette egy új készüléket,

amely főbb vonalaiban ugyanarra a célra szolgál, így a lecserélése egyáltalán nem indokolt. Épp ezért többször kerestek már meg – és valószínűleg még fognak is – ilyen készülékek szoftvereinek átalakítási igényével...

Másfelől tény, hogy voltak olyan közismert hibái a DOS-os szoftvereknek, amelyek miatt volt gond velük. A legismertebb ilyen hiba a korszak egyik legnagyobb szoftvercége, a *Borland International, Inc.* nevéhez köthető: az ő programjainak egy része – a CRT unitban lévő processzorsebesség-lemérő rutin végén – *Runtime error 200 at ...* hibaüzenettel leállt, mert maga a fordítóprogram – és nem az abban megírt program! – hibája miatt nullával való osztás történt a processzor sebességének drasztikus megnövekedése miatt. Ez a hiba egyébként egy egyszerű javítóprogrammal végérvényesen orvosolható a hibás kódrészlet egyszerű átírásával. Csak ami a Windows-on hétköznapi dolog (javítóprogramok tucatjait letölteni és futtatni), az a DOS-nál a „gagyi” egyik jelzője. (Ugye, milyen álszent dolog így gondolkozni?) Ez az oka, hogy ha DOS futtatására vagyunk „kényszerítve”, akkor lehetőleg ne használjunk 233 MHz-es Pentium processzornál gyorsabb számítógépet, mert ott a fenti, ill. ehhez hasonló hibák előfordulhatnak!

A másik megjegyzendő dolog a Win98SE operációs rendszer létjogosultsága: ma a média csak a Microsoft Windows XP és az új Windows Vista operációs rendszerről beszél, holott az internetes telefonálást leszámítva nincs egyetlen olyan feladat sem, amely Win98SE alatt ne lenne megoldható! Az egyetlen különbség, hogy a Win98SE meghajtókat igényel a működéshez, a WinXP viszont az összes meghajtót egyben felmásolja telepítéskor, így ha valami meghajtóra van szüksége (USB Pendrive-hoz, egérhez, nyomtatóhoz, fényképezőgéphez stb.), akkor csak az előre eltárolt helyről előveszi. Ez rögtön meg is látszik a nagy merevlemezigényén is: míg a Win98SE mindössze 125 MiB helyre elfér, sőt 500 MiB helyen a Word/Excel/FireFox trióval is békésen megfér, addig a Windows XP sima telepítése is min. 2 GiB (tizenhat-szoros!), de a tapasztalatok alapján inkább 5 GiB-ot kell rá számolni.

Kétségtelen tény, hogy a „szent lustaság” miatt célszerűnek látszik a mindent magától tudó Windows XP használata, de hosszú távon a rengeteg idegesítő és lassító funkció, a számtalan (el)varázsló, a maguktól (el)konfigurálódó beállítások kétségessé teszik, hogy vajon nyertünk-e vagy veszítettünk a fejlődésen. [Nem beszélve arról, hogy a Win98SE fejlesztése

(és ezzel a supportja is) befejeződött, így nincs több frissítés – de gyakorlatilag nem is kell!] Ezzel szemben nincs olyan hét, hogy a Windows XP ne kínálná – mit, kínálja: kikényszeríti! – az ismeretlen tartalmú frissítések letöltését és feltelepítését. Ennek ellenére sokan továbbra is idegenkednek a számítógép alaposabb megismerésétől, a Win98SE-vel ritkán, de együttjáró meghajtótelepítéssel, és „inkább drága legyen, de ne kelljen hozzányúltnom” felkiáltással mélyen a zsebükbe nyúlnak. Ez a cikk biztos, hogy nem nekik szól...

A használt gépekről...

Sokan – tán a hozzáértés hiánya miatt – idegenkednek a használt számítógép vásárlásától, holott sok felhasználásra jobb egy használt számítógép, mint egy új. (Természetesen itt most nem az újsághirdetések útján ismeretlen helyről szerzett, vagy haverok-barátok által levedlett, vegyes kínai alkatrészekből összerakott, használt számítógépekről beszélünk, hanem a hivatásszerűen számítógépeket újrahasznosító cégek kínálta komplett, márkás és letesztelt konfigurációkról.) A fő szempontok a következők:

Egy új számítógép abban a pillanatban, hogy megvettük, máris elavul: értéke percről percre zuhan. A legrosszabb pénzügyi befektetés egy csúcscategóriájú számítógép vásárlása. Hetek-hónapok múlva ugyanaz a számítógép féláron megkapható, mert lesz egy még újabb. Ha már mindenáron új számítógépet akarunk venni, válasszunk kifutó vagy régóta piacon lévő típust, amelynél reálisabb árak vannak, mint a csúcsgépek csúcсарainál! (Nem beszélve arról, hogy itt már előjöttek a kezdeti gyermekbetegségek is, és remélhetőleg már ki is javították őket.)

Vannak cégek, akik hatalmas amerikai-japán-német multinacionális cégektől veszik meg a leselejtezett számítógép-parkot mindenestül, majd e gépeket szakszerűen kitisztítva nagy tömegben árulják. Legismertebb ilyen hazai cég a szombathelyi Farbox Kft. (www.farbox.hu/), akik a Carbon Irodatechnika Kft. hálózata (www.carbon.hu/) keresztül árusítják ezeket a felújított gépeket. Egy minőségi Compaq/Dell/HP használt számítógép pl. a cikk írásának pillanatában az alábbi áron érhető el: 1 GHz-es Pentium IV processzor, 128 MiB RAM, 20 GiB HDD, CD, LAN, hangkártya 21 000 Ft. Ez a számítógép a leirtakkal összhangban tökéletesen alkalmas egy magyar WIN98SE futtatására, azon Internet Explorer 5.5-tel vagy FireFox 1.x-szel ADSL-en keresztül

internetezni a LAN-kártyával, videók lejátszására CD-ről, Word/Excel futtatására, levelezésre. De pl. egy 350 MHz-es Pentum-II a maga 64 MiB RAM-jával, 4,6 GiB HDD-vel, CD, FDD-vel is alkalmas egy kisebb cég számlázó-, rak-tári vagy könyvelőprogramjának futtatására, miközben ennek a gépnek az ára 4100 azaz négyezer-egyszáz forint! Bár adnak hozzá (általában német) billentyűzetet és egeret is, ha új billentyűzetet is veszünk hozzá, akkor is hatezer forint alatt van egy számítógépünk. Monitor és nyomtatót is hasonlóan jó áron vásárolhatunk hozzá. Több cégnél nem kérnek áfát sem; no nem csálnak, csak ők az áfamentes körben vannak, így magánszemélyek náluk még olcsóbban juthatnak hozzá a használt számítógépekhez.

Az elektronikai készülékek élettartamgörbéje olyan, mint egy félbevágott fürdőkádbé: az elején nagyon magas a korai meghibásodások aránya, ami gyorsan alacsony értékre esik, és nagyon sokáig (min. 6 ... 8 évig) ott is marad, majd lassan emelkedni kezd. Tehát az a számítógép, amelyik – mondjuk – Amerikában kibírt 2 ... 3 évet úgy, hogy éjjel-nappal ment, azon már minden korai meghibásodás kijött. Ráadásul, mivel ezek nem egyedi használt gépek, ha bármi gond lenne velük, szó nélkül kicserélik egy ugyanolyanra vagy újabbra, merthogy erre még negyed-féléves garanciaidő is van! A legnagyobb baja általában ezeknek a használt számítógépeknek, hogy a napfénytől kicsit megsárgul a burkolatuk, vagy a szállítás során keletkezik rajtuk pár karcolódás.

Akit rábeszéltem a használt gépre, senki sem bánta meg!

A másik nagy előnye ezen iparszerűen felújított gépeknek, hogy neves gyártók „egybeöntött” gépéről van szó, amelynél garantáltan nincs kompatibilitási gond pl. az alaplap és a videokártya között, ami elég gyakran előfordul, ha magunk rakjuk össze az elemekből a gépünket. Ráadásul ezek a neves gyártók komoly supportot is adnak a gépek mellé, így minden hibára van a honlapjukon javítás. Lehet, hogy nem kis munka az esetenként 20 ... 30 javító- és meghajtófájl letölteni és egyszer feltelepíteni, viszont így egy olyan hihetetlenül megbízható gépet nyerünk, amivel évekig dolgozhatunk kékhálál és *General Protection Error* feliratok nélkül.

(folytatjuk)